

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141.
2. Іванцова А.В. Поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном. Часопис Академії адвокатури України. 2015. Том 8. №3(28). С. 40-45.
3. Закон України «Про безоплатну правову допомогу»// Відомості Верховної Ради України. 2011. № 5. Ст. 2136.
4. Дубчак Н.С. Загальна характеристика правових послуг, що надаються юридичними клініками. Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2012. №56. С. 79-84.
5. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. Ст. 1438.

УДК 340.1(043.2)

Демченко Ю. О., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Бородин І. Л., д.ю.н., професор

СИСТЕМА ПРАВА АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї ТА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Система права –це сукупність чинних принципів і норм права, якій притаманні єдність, узгодженість, диференціація і згрупованість норм у відносно самостійні структурні утворення.

Щодо системи англосаксонської правової сім'ї, то у ній виділяють загальне право і право справедливості. Після реформи 1863–1875 рр. право справедливості формально зливається із загальним правом, але фактично його норми продовжують поширюватись на ряд найбільш важливих галузей цивільного права, а саме: право власності, право довірчої власності, спадкування, відповідальність за заподіяння шкоди ряд інших сфер цивільно-правового регулювання. Починаючи з першої чверті ХХ ст. активно розвивається статутне право, тобто право законів, що видаються парламентом. Тому, систему англосаксонського права складає загальне право, право справедливості та статутне право [1, с. 350].

Особливість системи англійського права полягає в тому, що воно не має поділу на публічне й приватне, не класифікується за галузями права, а відбувається розмежування за проблемами або окремими інститутами: договір, застава, шкода, придбання, процедури цивільні, кримінальні. Зокрема, відсутність чіткого поділу права на галузі обумовлена переважно двома факторами: по-перше, всі суди мають загальну юрисдикцію, тобто

можуть розглядати усі категорії справ: публічно- і приватноправові, цивільні, торгові, кримінальні тощо; по-друге, в Англії відсутні галузеві кодекси, тобто англійське право не є кодифікованим.

У свою чергу, норми права в англосаксонській правовій сім'ї є процедурою та спрямовані, перш за все, на вирішення проблем, а не на формулювання загального правила поведінки як орієнтира на майбутнє. Вони не поділяються на імперативні та диспозитивні, норми законів і підзаконних актів.

Так, у системі англосаксонського права розрізняються два види норм:

1) законодавчі – це правила поведінки загального характеру;

2) прецедентні – представляють собою судові рішення або його частину у конкретній справі, що виноситься вищими судовими інстанціями (Палата лордів, Судовий комітет Таємної ради, Апеляційний суд і Високий королівський суд), має юридичний висновок у справі, аргументацію та мотивування рішення та є обов'язкове для сторін цієї справи та подібних справ.

Саме судовий прецедент є найважливішим джерелом англосаксонського права, адже норми, які містяться в прецедентах, можуть формулювати положення, що відсутні в нормативних актах, а також тлумачити і роз'яснювати статті діючого права [2].

Щодо романо-германської правової сім'ї, то на відміну від англосаксонського права, норма права піднята на найвищий рівень, її розуміють, як загальнообов'язкове правило поведінки, сформоване в суспільстві відповідно до визнаної в ньому справедливої міри свободи і рівності та формально визначене та забезпечене державою з метою регулювання, охорони та захисту суспільних відносин [3, с. 21].

Однією з рис системи права країн романо-германської сім'ї є її дуалізм, тобто поділ на публічне (сукупність правових норм, що регулюють відносини у сфері публічного (загальнодержавного) інтересу громадян держави) і приватне право (сукупність правових норм, що регулюють інтереси громадян у сфері приватного інтересу). Так, у публічному праві домінують імперативні норми, а в приватному – диспозитивні.

Слід зазначити, що відмінною ознакою континентальної правової сім'ї є її поділ на інститути (інститут громадянства, інститут права власності тощо), підгалузі (у конституційному праві вирізняють виборче, парламентське, право; у цивільному – зобов'язальне, авторське, спадкове право тощо) та галузі (конституційне, адміністративне, кримінальне, цивільне, трудове право тощо) права.

Варто відзначити, що характерною рисою романо-германської правової сім'ї є високий рівень узагальнення та систематизації національного законодавства, тобто наявність великої кількості кодексів.

Тому, у країнах континентального права саме закон виступає

найважливішим джерелом права, а норми мають системно-ієрархічний характер [4, с. 90].

Отже, підсумовуючи вище викладене, можна зробити висновок, що система права англосаксонської правової сім'ї суттєво відрізняється від романо-германської правової сім'ї. Перш за все відмінність полягає в тому, що в англосаксонському праві норма є процедурою, а не правилом поведінки, як в континентальному праві. Також, воно не має поділу на галузі права, у той час, коли систему права країн романо-германської правової сім'ї можна визначити як багатогранне правове явище, що поєднує відповідні складові: інститути, підгалузі та галузі права.

Література

1. Чернецька О. В. Право Англії як класична модель прецедентного права/ О. В. Чернецька, В. С. Шилінгов // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 4. – С. 348 – 352.
2. Завгородня В. М. Англо-американська правова сім'я: лекція №3/ В. М. Завгородня. – 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:5b2831b7829c350914a2a7d0abc7725bebadc38/latest/content-20180114202751.pdf
3. Годованик Є. В. Норма права як структурний елемент системи права сучасної правової держави/ Є. В. Годованик // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. – 2016. – Вип. 12. – С. 19–26.
4. Шаганенко В. П. Особливості системи права у романо-германській правовій сім'ї/ В. П. Шаганенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. – 2013. – Вип. 6-1(1). – С. 88–91.

УДК 34-047.275(477)(043.2)

Загороднюк В.В., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шапенко Л.О., асистент

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

За роки незалежності України багато змін відбулося в житті суспільства та свідомості людей. Але повної ліквідації тих деформацій правової свідомості населення, які склалися за радянських часів та отримали назву «патології демократії», не сталось. Адже сучасне правове буття українського суспільства відзначається двома протилежними тенденціями: прагненням до стандартів демократичної, правової держави, з одного боку, і низьким рівнем правової культури, процвітанню правового безкультур'я, крайнім проявом якого є правовий нігілізм, з